

Alžběta Baránková

Konverze a rekonverze Emanuela Haunera v období fin de siècle

bakalářská práce

Ústav české literatury a literární vědy FF UK

Tématem předložené práce se stalo dílo Emanuela Haunera, jedné z tzv. zapomínaných, nicméně pozoruhodných osobností českého literárního a myšlenkového světa konce 19. století a prvních desetiletí 20. století, a to – na rozdíl od dosavadní, nečetné literatury předmětu – v komplexním záběru. Autorka si přitom vhodně položila jednak otázku po osobitosti Haunerovy poezie a možnosti jejího odlišení od dobových vzorů, především dekadentně symbolistní (nebo symbolistně-dekadentní?) stylizace, jednak po významu spisovatelova směřování ke katolicismu pro jeho tvorbu.

Alžběta Baránková k tématu přistoupila na základě důkladné materiálové přípravy a pečlivého studia sekundární literatury (o němž svědčí reprezentativní Bibliografie, již předchází užitečný Soupis Haunerovy tvorby). Mohla tak s poměrnou jistotou zařadit Haunerovy texty a aktivity do českého i evropského kontextu a do souvislostí dobového dění. Vymezení uměleckých kritérií fin de siècle a ústředních pojmů, jevů a fenoménů (dekadence, okultismus, stylizace, epigonství, okruh Moderní revue, sdružení Sursum atd.) jí umožnilo vytvořit relevantní východisko k ústředním kapitolám, které jsou věnovány osobnosti, básnickému dílu, časopisecké tvorbě a další činnosti Emanuela Haunera a rovněž jeho konverzi ke katolictví jako „podnětu k radikálnímu obratu v tvorbě“.

Práce je logicky strukturována a s potřebným nadhledem vystavěna. Je formulována s jistotou, kultivovaně; nevykazuje větší formální nedostatky. Klíčové interpretační pasáže usilují o vymezení myšlenkového „jádra“ Haunerova díla, které nacházejí ve „spojení s nadpozemským“ (s. 27), ve „vztahování se k nadpřirozenému světu“ (s. 41), k transcendenci a mýtu, prostřednictvím odpovídajících básnických obrazů „vertikálního rozměru“. Autorka na základě analýzy básnických textů a s vědomím změny určitých vnějších okolností přesvědčivě ukázala, jak Emanuel Hauner s myšlenkovým vyzráváním „dospěl k vlastnímu tvůrčímu výrazu“ (přičemž akcentovala proměnu autostylizace v jeho básních a pozoruhodně i problém epigonství). Úhrn „nedostatků i předností Haunerovy básnické tvorby“ vede nicméně k (ne)překvapivému – i vzhledem k energii věnované analýze jeho poezie – zjištění, že přece jen „Haunerův největší význam spočívá v organizování a systematizaci okultního hnutí v českém prostředí“ (s. 42). Otázku vztahu ke katolicismu autorka řeší přínosně v širším kontextu proměn a duchovního vývoje modernismu, přičemž konstatuje Haunerovu přetrvávající distanci, projevující se spíše v dušezpytném meditativním ladění a abstraktním způsobu jeho hledání alternativy, „jiného světa“.

Téma (re)konverze (přímo – jak autorka poznamenává – bohužel nedoložené) a vztahu mezi okultismem a katolicismem a (odrazující) institucí církve ovšem zůstává pouze stručně nastíněno a zasloužilo by si některá rozvedení či upřesnění: Předcházela oné konverzi „fáze duchovního vývoje“ zachycená ve sbírce Volání do kosmu (s. 41), nebo byla konverze ke katolictví „podnětem k radikálnímu obratu v tvorbě“ (jak čteme v nadpisu 7. kap.)? Přitom jmenovaná sbírka vyšla v roce 1919 a vstoupila tak do jiného kontextu, než byla doba zrodu Katolické moderny na přelomu století, která je tu hlavně charakterizována, a Haunerův odklon od okultismu a opětovný příklon ke katolické církvi se odehrál v polovině dvacátých let. Asi by problém pomohla osvětlit charakteristika nevydaných textů, které měla autorka podle všeho v ruce (neškodilo by také explicitně uvést, jaké archivní fondy prošla).

Přes chvályhodnou snahu kriticky registrovat proměny a odlišnosti v používání některých pojmů (dekadence, okultismus) lze poznamenat, že mohl být přesněji vyznačen rozdíl mezi lartpourlartismem a dekadentním estetismem (časový a intencionální, s. 12); podobně v přehledových pasážích lze najít místa zatížená přílišnou zkratkovitostí, např. v popisu literárních diskusí (s. 11) je výčet časopisů, do nichž psal Šalda, veden velkým obloukem od Literárních listů (nikoli „rozhledů“) a Vesny najednou až k Tvorbě, přehled časopisů v devadesátých letech je až příliš kusý (s. 35). Jelikož nemáme kompletní bibliografii české literatury a značné množství časopisů ještě není excerpováno, je lépe vyhnout se definitivním tvrzením, např. že „jedinou recenzi Haunerovy poesie napsal Jiří Karásek“ (tehdy se ještě nepodepisující ze Lvovic, s. 25) – v Retrospektivní bibliografii ÚČL lze najít ještě další, byť špatně řazený záznam (Jan Voborník, Národní listy 39, 1899, č. 263, 22. 9., s. 3, šifra Vbk).

Přes uvedené dílčí otazníky lze shrnout: Alžběta Baránková ve své bakalářské práci naplnila stanovený cíl, nepochybně prokázala schopnost materiálův fundované literárněhistorické charakteristiky a interpretace. Z hlediska tématu i pro způsob zpracování lze práci *Konverze a rekonverze Emanuela Haunera v období fin de siècle* považovat za příspěvek k hlubšímu poznání podob a proměn české literatury daného období a hodnotit ji jako *velmi dobrou až výbornou* (v závislosti na průběhu obhajoby).

PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

V Praze 2. září 2013